

аудіотексти, в яких передбачається знання учнями предмета загалом, але при цьому включаються елементи новизни.

Так, пропозиції німецького каналу DW є невичерпним джерелом інформації на будь-яку тематику і можуть слугувати змістовим доповненням до матеріалів базового підручника. Важливим є те, що ця інформація цілком автентична, тобто підготовлена носіями мови, а це передбачає володіння німецькою мовою переважно з рівня B2-C1. Таким студентам можна запропонувати аудіо- і відеоматеріали у наступних форматах:

— **Deutsch im Fokus** — його тематика охоплює сфери соціального та економічного життя, актуальні події, які відбуваються у Німеччині;

— **Alltagsdeutsch** — пропонує захопливі аудіоповідомлення до тем повсякдення, розрахований на студентів із рівнем B2. До аудіотекстів додаються друковані тексти та питання на розуміння;

— **Sprachbar** — у цьому розділі студенти отримують пояснення до актуальних заголовків і виразів та інших нюансів граматичних явищ у німецькій мові;

— **Wort der Woche** — у цьому розділі кожного тижня презентується своєрідне німецьке слово.

Усі ці автентичні тексти сприяють досягненню культурознавчої спрямованості, вони відображують національну специфіку. Жанрова різноманітність текстів дозволяє сприймати інформацію з різних сфер життя, такі тексти надають більше можливостей для активізації мовленнєвої діяльності, оскільки містять інформацію про засоби отримання освіти в німецькомовних країнах, про традиції прийому на роботу, про ринок праці для молоді, про стиль життя, що враховує професійні інтереси та нахили студентів.

Із власного досвіду можна сказати, що із не меншою цікавістю та захопленням працюють з автентичними аудіотекстами студенти, які вивчають німецьку як другу іноземну (звичайно, при володінні мовою на рівні B1). Корисним джерелом інформації є Top-Themen на каналі DW.

Користувач аудіоресурсів цього каналу може обирати, скільки разів і в якому темпі прослухувати аудіо фрагмент — у повільному або у нормальному. Студенти мають змогу побачити транскрипцію аудіотексту, а також виконати низку вправ на перевірку розуміння прослуханого тексту. Вони вчаться сприймати німецьку мову, пов'язувати вербальну інформацію з візуальною, використовувати відеоряд для компенсації незрозумілих частин аудіотексту, розпізнавати окремі слова, значущі деталі для одержання необхідної інформації та визначати тему і головну думку телеповідомлення, для презентації у монологічному мовленні або під час проведення дискусій. Доцільно звертатися до актуальних аудіоматеріалів на цьому каналі як до корисних доповнень навчальних текстів і для оволодіння додатковим тематичним і лексичним матеріалом.

*Шевченко О.Л., к.ф.н.,
доцент кафедри іноземних мов*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК НАУКИ

Процеси глобалізації, доступність останніх досягнень світової науки дозволяють дізнаватися багато нового про життя і поведінку інших народів.

Останнім часом зростає кількість міжнародних наукових конференцій, розширюється процес міжвузівського обміну студентами і викладачами. В результаті підвищується інтерес до вивчення іноземних мов, до спілкування з представниками інших культур і народів.

Усі ці фактори призвели до виникнення самостійної області наукових досліджень — теорії міжкультурної комунікації, яка включає психологічні, антропологічні, культурологічні, лінгвістичні та семіотичні дослідження. У переліку вузівських спеціальностей і наукових дисциплін з'явилися самостійні області — теорія і практика міжкультурної комунікації, теорія і практика викладання іноземних мов і культур та інші. Теза про вивчення іноземної мови в контексті культури народу є основоположною при створенні будь-якої моделі навчання іноземної мови.

Сам термін «міжкультурна комунікація» виник у 70-х роках минулого століття. У відомому підручнику Л. Самовара, Р. Портера «Комунікація між культурами» [1] вперше надається його визначення. Хоча існує багато тлумачень терміну «міжкультурна комунікація», в нашому розумінні, це — процес спілкування (вербального і невербального) між комунікантами, які є носіями різних культур і мов, або інакше — сукупність специфічних процесів взаємодії людей, що належать до різних культур і мов [2].

Міжкультурна комунікація характеризується тим, що її учасники у прямому контакті використовують спеціальні мовні варіанти і дискурсивні стратегії, які відмінні від тих, якими вони користуються у процесі спілкування в межах однієї культури.

Серед основних напрямків сучасних досліджень міжкультурної комунікації, перш за все, виділяються антропологічні, психологічні, соціологічні та лінгвістичні.

Операційні параметри для опису впливу культури на людську діяльність сформульовані в роботах антропологів Ф. К्लукхона і Ф. Шродберка, лінгвіста Е. Холла, соціолога і психолога Г. Хофстеде.

Ф. К्लукхон і Ф. Шродбек [3] звернули увагу на культурологічні розбіжності у системах цінностей, що вцілому складають картину світу певної культури. Едвард Холл [4] у своїх роботах описав різні параметри культурно обумовлених комунікативних розбіжностей. Гір Хофстеде [5] зміг сформулювати чотири ознаки, за якими можна описати національні культури. Детальне дослідження дозволило виявити кластери ознак за якими виділяються осі культурних протилежностей.

Сучасні соціологічні дослідження в основному торкаються проблем поведінки на робочому місці, у діловій взаємодії та бізнесі. Найзагальніші соціологічні проблеми також пов'язані із соціальною адаптацією мігрантів, збереженням або втратою традиційних культур у національних меншин тощо.

Психологів цікавить, перш за все, вплив культурних розбіжностей на процеси інтеграції і категоризації, а також характер відповідних стереотипів.

Але тільки лінгвістичні дослідження міжкультурної комунікації дають відповідь на питання про те, як саме відбувається комунікація, що саме у мовному повідомленні сигналізує про наявність міжкультурної взаємодії, що характеризує повідомлення, якими обмінюються представники різних культур і в яких комунікативних контекстах це виявляється.

Основними параметрами лінгвістичних досліджень є вивчення різноманітних комунікативних стилів і їх використання в межах або поза межами певної групи; аналіз дискурсу, як специфічного інтегрального процесу центрального для комунікативної діяльності.

Іншим варіантом досліджень є крос-культурна прагматика, яка займається порівняльним аналізом окремих принципів, що характеризують комунікативну діяльність. Серед найбільш важливих у культурному відношенні принципів крос-культурної прагматики є вивчення «принципу ввічливості».

Дослідження різних проблем міжкультурної комунікації має величезне теоретичне і прикладне значення. Їх результати необхідні для тих, чия професійна діяльність пов'язана із взаємодією між представниками різних культур, коли помилки і комунікативні невдачі призводять до провалу переговорів, до неефективної роботи колективу, до соціальної напруги.

Література

1. *Samovar L.S., Porter R.F.* International Communication: A Reader, 7th. Edition. Belmont: Wadsworth, 1994.
2. *Халеєва И.И.* Актуальные проблемы межкультурной коммуникации. — М., 1999.
3. *Klakhohn F., Strodtbeck F.* Variation in value orientation. — New York, 1961.
4. *Hall E.T.* Beyond culture. — New York: Anchor Press, 1976.
5. *Hofstede G.* Cultures and organizations. Software of mind. — L., 1991.

Яременко Т.Г., доцент
кафедри української мови та літератури

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ФОРМА ОПТИМАЛЬНОГО ПОЄДНАННЯ ВІЗУАЛЬНОГО Й АУДІАЛЬНОГО КОМПОНЕНТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Сучасне суспільство потребує кардинальних змін у підготовці фахівців, насамперед в освіті, де мають бути реалізовані досконаліші концепції й технології, впроваджені нові підходи до розв'язання освітньо-виховних завдань на всіх рівнях підготовки.

Велику роль у визначенні індивідуальної траєкторії професійного розвитку майбутнього фахівця відіграє викладач, якщо він має такі якості, як креативність, мобільність, уміння перебудовуватись в умовах конкуренції.

Креативність викладача означає його творчий підхід до проведення занять, зокрема використання мультимедійних засобів навчання, презентацій, дискусій, ділових, рольових, імітаційних організаційно-діяльнісних ігор, проведення занять у тренінговому режимі тощо.